

Rabobank

De KoopstromenMonitor

Consumentenbestedingen gemeente Groningen in kaart

Oktober 2011

De Rabobank KoopstromenMonitor

Met een belang van 11 procent in de totale Nederlandse werkgelegenheid is de detailhandel van grote economische betekenis. De sector heeft het momenteel niet gemakkelijk. Nog steeds is het consumentenvertrouwen laag omdat de consument wordt geconfronteerd met dalende koopkracht, onzeker is over zijn toekomstige inkomen en nog geen oplossing ziet voor de monetaire crisis. Bij uitstek is de detailhandel een sector met een sterk lokaal gezicht. De sector is mede-vormgever van stedelijke gebieden en het profiel en de aantrekkingskracht van dorpen en steden wordt in belangrijke mate door de detailhandel bepaald. Florerende winkelvoorzieningen zijn een positieve factor voor de leefbaarheid en de kwaliteit van de omgeving, anderzijds zijn er gebieden waar sprake is van een neerwaartse spiraal als gevolg van overaanbod en leegstand.

Als consumentgerichte sector is nabijheid een belangrijk gegeven. Maar wat is die nabijheid en hoe belangrijk is die nu echt? Voor ondernemers is dit belangrijke informatie, die niet altijd gemakkelijk en tamelijk duur te verzamelen is. De KoopstromenMonitor maakt gegevens over het bestedingspatroon van consumenten breed toegankelijk, voor ondernemers en voor beleidsmakers.

Met deze publicatie bieden we inzicht in het ruimtelijk koopgedrag in de gevestigde detailhandel op basis van de informatie in de Rabobank KoopstromenMonitor. Deze biedt een integraal beeld van de bestedingen van Nederlandse consumenten tot op het niveau van individuele gemeenten en branches. In deze voorbeeldpublicatie benaderen we de koopstromen van en naar de gemeente Groningen.

Toelichting methodiek

Koopstromen brengen in beeld waar consumenten hun aankopen doen. Vooral in de detailhandel wordt veel gebruik gemaakt van koopstromen om het draagvlak van winkelveorzieningen te onderzoeken. Koopstromen werden tot nu toe geschat aan de hand van enquêtes onder een steekproef van consumenten. Voor de KoopstromenMonitor vormen de gemeten pintransacties van Rabobank-klanten¹ de basis. Deze geven voor de gevestigde detailhandel de belangrijkste informatie over het ruimtelijk koopgedrag van consumenten. Naast de pintransacties kijken we ook naar de incasso-transacties, waarmee consumenten een omvangrijk deel van de aankopen van vooral duurzame goederen betalen. Tevens maken we op basis van metingen van geldopnames bij geldautomaten en afstorting van contant geld door bedrijven een schatting van de chartale koopstromen².

De belangrijkste bron van de KoopstromenMonitor is een database met tientallen miljoenen feitelijke transacties van Rabobank-klanten (consumenten) naar Rabobank-klanten (detailhandel). Omdat de klantenkring van de Rabobank breed is vertegenwoordigd onder alle lagen van de bevolking en in alle delen van Nederland, is sturen op representativiteit en dekking niet nodig. Om toch eventueel optredende vertekening ten opzichte van de Nederlandse populatie huishoudens en bedrijven tegen te gaan, zijn de uitkomsten gecorrigeerd aan de hand van aanvullende databronnen zoals het handelsregister van de KvK, de statistiek besteedbaar inkomen van Nederlandse huishoudens en de productiestatistieken van het CBS.

We benaderen de koopstromen vanuit twee invalshoeken:

Vanuit de consument: waar besteedt hij zijn geld? We spreken van:

- Koopkrachtbinding: het deel van de totale bestedingen dat de consument in zijn woongemeente besteedt.
- Koopkrachtafvloeiing: het deel van de totale bestedingen dat de consument buiten zijn woongemeente besteedt.

Vanuit de detailhandel: waar komen de bestedingen vandaan? We spreken van:

- Eigen koopkracht: het deel van de totale ontvangen bestedingen afkomstig van consumenten uit de eigen gemeente.
- Koopkrachttoevoeiing: het deel van de totale ontvangen bestedingen afkomstig van consumenten van buiten de eigen gemeente.

Enkele voordelen van deze methode op een rij:

- De onderliggende brondata zijn hard. Het betreffen immers feitelijke aankopen en bestedingsbedragen. Miljoenen pintransacties liggen hieraan ten grondslag.
- De meting betreft een periode van een heel kalenderjaar en kent dus geen seizoensinvloeden.
- De gegevens reiken verder dan de detailhandel. Ook koopstromen in de vrijetijdssector worden gemeten.
- Koopstromen worden gemeten vanuit de branche waartoe de winkel behoort en niet vanuit artikelgroepen.
- De meting gebeurt voor heel Nederland waardoor eenvoudig regionale vergelijkingen kunnen worden gemaakt.

De koopstromen worden jaarlijks geactualiseerd waardoor ontwikkelingen en conjunctuureffecten eenvoudig in beeld kunnen worden gebracht.

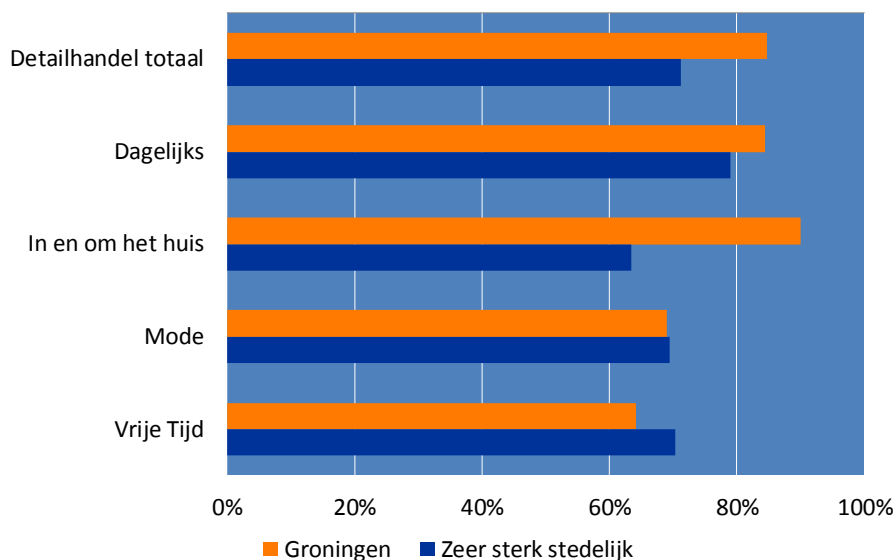
¹ Privacy is hierbij gegarandeerd. Onder geen enkele voorwaarde zijn individuele klantgegevens herkenbaar of herleidbaar.

² Online bestedingen komen niet aan de orde omdat de KoopstromenMonitor zich richt op de fysieke detailhandel en niet op webwinkels.

Koopkrachtbinding

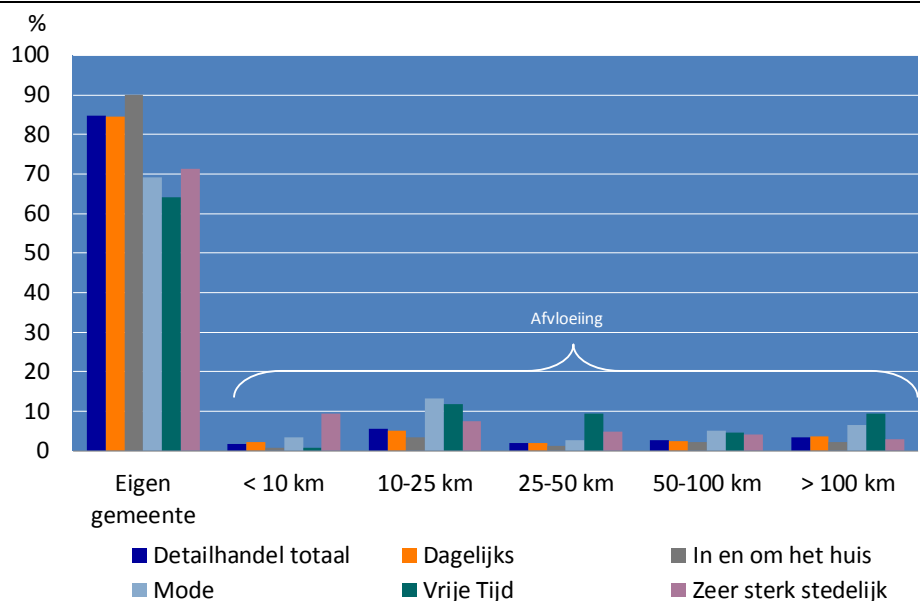
De koopkrachtbinding in de gemeente Groningen is relatief hoog in vergelijking met andere zeer sterk stedelijke gemeenten. Vooral voor dagelijkse artikelen en voor aankopen in de branche 'in en om het huis' zijn de inwoners van deze gemeente relatief sterk op het eigen gemeentelijke winkelapparaat georiënteerd.

Figuur 1: Koopkrachtbinding per branchegroep

De bestedingen die niet in de eigen gemeente worden gedaan vloeien af naar omliggende gemeenten. Belangrijke concurrerende bestemmingen zijn de gemeenten Haren, Assen, Noordenveld en Tynaarlo. Onderstaande figuur laat zien binnen welke straal (in kilometers afstand) de bestedingen van Groningers in de verschillende branchegroepen terechtkomen. Opvallend is de grote actieradius van bestedingen in de vrijetijdssector.

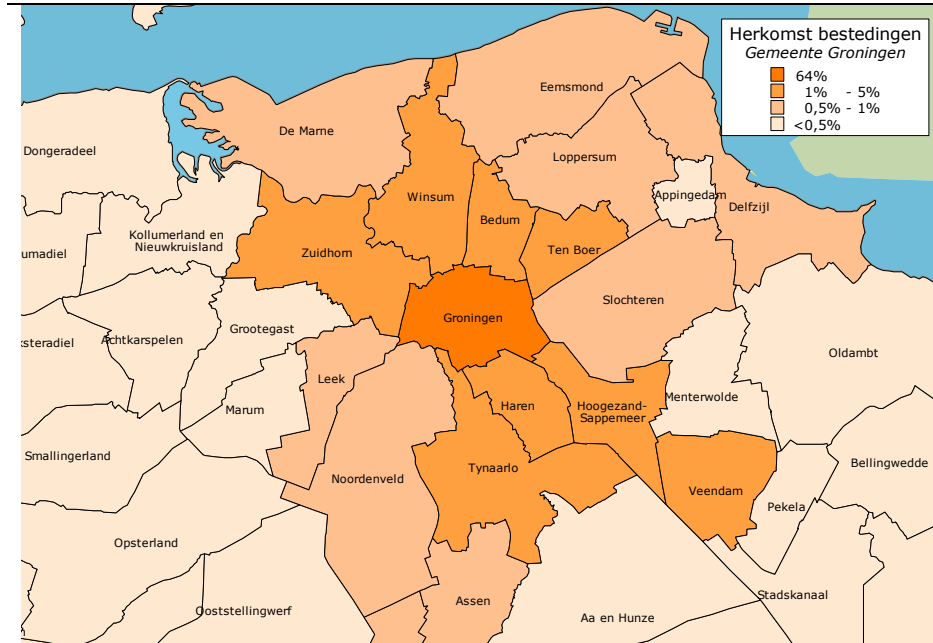
Figuur 2: Koopkrachtbinding en -afvloeiing per branchegroep

Verzorgingsgebied detailhandel

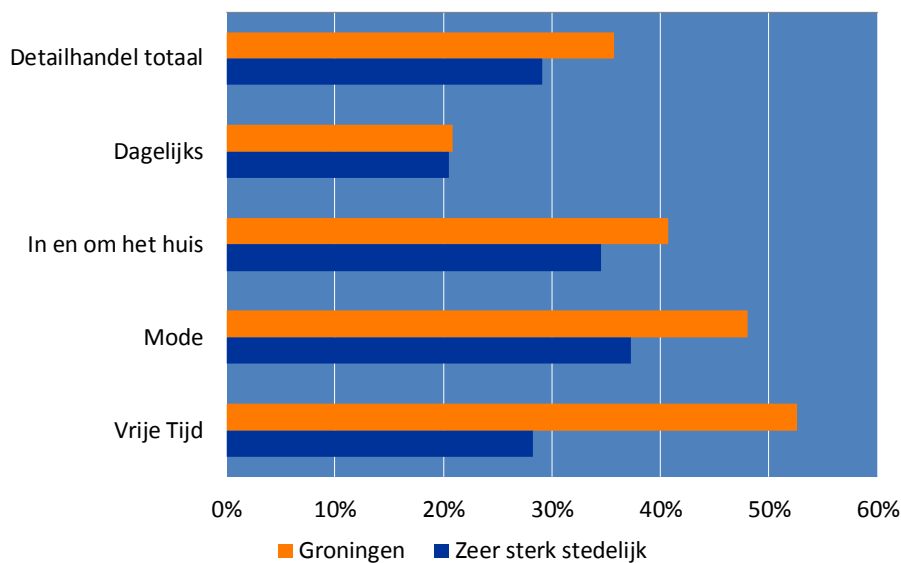
Onderstaande kaart toont het verzorgingsgebied van de totale Groningse detailhandel. De kaart geeft aan waar de bestedingen in de Groningse detailhandel vandaan komen. Bijna twee derde (64 procent) van de bestedingen komt van Groningers. De overige bestedingen zijn afkomstig van inwoners uit de omliggende regio. Belangrijkste herkomstgemeenten voor de Groningse detailhandel zijn Tynaarlo, Zuidhorn, Hoogezand-Sappemeer, Haren en Bedum.

Kaart 1: Herkomst van de consumentenbestedingen in Groningen

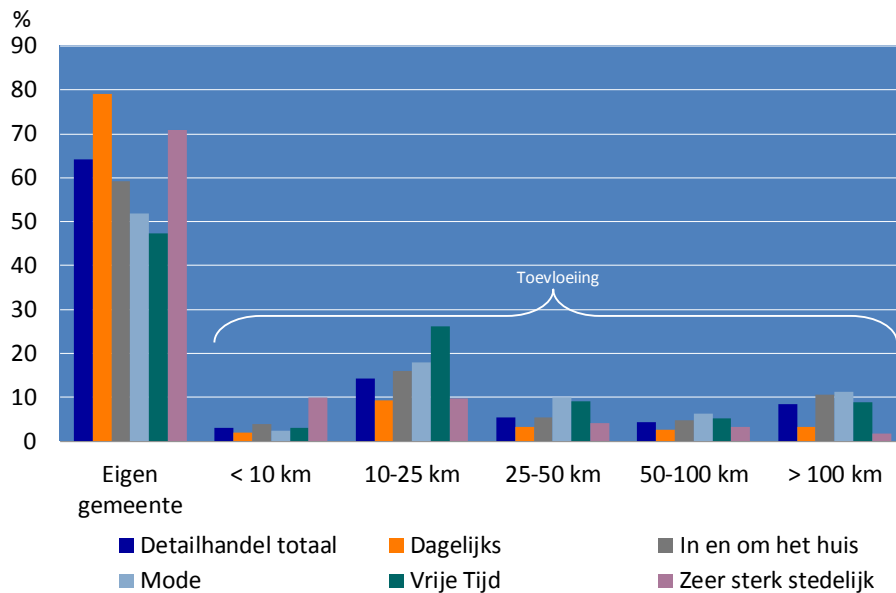
Het belang van koopkrachttoevloeiing voor de Groningse detailhandel is fors hoger dan gemiddeld. Het zijn met name de branches 'vrije tijd' en 'mode' die voor een belangrijk deel draaien op de bestedingen van consumenten van buiten Groningen.

Figuur 3: Koopkrachttoevloeiing per branchegroep

Deze toevloeiing is voor een groot deel afkomstig van inwoners uit een straal van 10 t/m 25 kilometer. Met name in de branche 'vrije tijd' is het belang van deze bestedingen relatief groot.

Figuur 4: Eigen koopkracht en toevloeiing per branchegroep

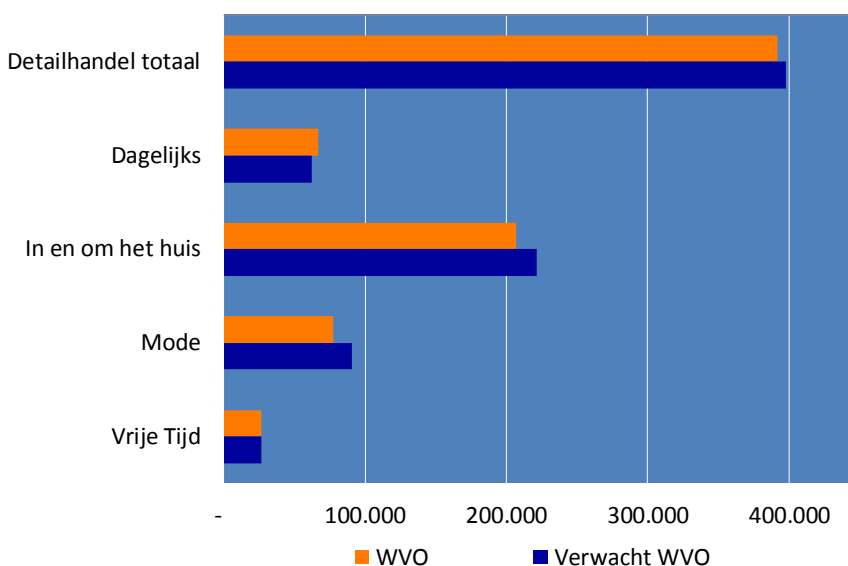

Draagvlak detailhandel

Uiteindelijk draait het om de vraag hoe de Groningse detailhandel functioneert en of er sprake is van uitbreidingsruimte of juist een overaanbod van winkelveorzieningen. Onderstaande figuur laat zien dat per saldo het winkelaanbod in Groningen redelijk in balans is. In de dagelijkse sector is sprake van een klein overaanbod. In de branches 'mode' en 'in en om het huis' is sprake van een beperkte distributieve ruimte.

De distributieve ruimte is vastgesteld op basis van de cijfers over binding- en toevloeiing van Rabobank Nederland en de bestedingen en gemiddelde vloerproductiviteit van het HBD. Hierbij willen we benadrukken dat het hier om een puur kwantitatieve benadering gaat. In hoeverre er in een gemeente werkelijk sprake is van distributieve ruimte hangt van meer factoren af dan in deze analyse is opgenomen.

Figuur 5: Aanwezig en verwacht WVO per branchegroep

Meer weten over de koopstromen in uw eigen gemeente?

Hebt u belangstelling voor deze rapportage voor uw eigen gemeente? Dan kunt u deze bij ons tegen betaling aanvragen. Uiteraard bieden wij ook maatwerk. Een bredere uitwerking van de ontwikkelingen in de detailhandel in uw gemeente, een complete detailhandelsvisie of juist een verdieping van de koopstromen naar branches of de toeristische sector behoren tot de mogelijkheden. Ook het gemeenteniveau is geen vast gegeven. Als u de detailhandel op regionaal niveau door ons wilt laten onderzoeken, dan kan dat. Voor meer informatie of vragen over specifieke onderzoeksmogelijkheden kunt u zich richten tot mevrouw Adri van Bergen (+31 30 21 66662 of a.bergen@rn.rabobank.nl).

Colofon

Titel

De KoopstromenMonitor – Consumentenbestedingen gemeente Groningen in kaart.

Auteurs

Rogier Aalders
Thijs Geijer
Anouk Smeltink

Redactie

Willem van der Velden

Datum:

26 oktober 2011

Contactadres:

Rabobank Nederland
Kennis en Economisch Onderzoek
Postbus 17100, 3500 HG UTRECHT, UEL A.00.02
Eendrachtlaan 10, 3526 LB, Utrecht
Telefoon: 030 2166662
Email: a.bergen@rn.rabobank.nl
Website: www.rabobank.com/economie
Twitter: www.twitter.com/raboregio

© Rabobank Nederland, 2011

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan daaronder mede begrepen gehele of gedeeltelijke bewerking van het werk, zonder voorafgaande toestemming van Rabobank Nederland.

No part of this publication may be reproduced in any form by print, photo print, microfilm or any other means without written permission by Rabobank Nederland.